

**GIMNAZJUM NR 1  
W KONSTANTYNOWIE ŁÓDZKIM**

**PODSTAWY  
PRZEDSIĘBIORCZOŚCI**

**AUTORSKI PROGRAM NAUCZANIA**

*mgr Katarzyna Olejniczak*

**KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI 2002 r.**

## **SPIS TREŚCI**

1. Wstęp	3
2. Ogólne cele edukacyjne i założenia dydaktyczne i wychowawcze	3
3. Szczegółowe cele edukacyjne kształcenia i wychowania	4
4. Ramowy rozkład materiału	5
5. Materiał nauczania	6
6. Opis założonych osiągnięć uczniów	8
7. Procedury osiągania celów	9
8. Pomoce i środki dydaktyczne	10
9. Ocenianie uczniów	10
10. Informacje o recenzentach	11

## 1. WSTĘP

Żyjemy w czasach, gdy dokonują się istotne zmiany w życiu ekonomicznym. Niedawno dokonała się transformacja ustrojowa naszego kraju, wkrótce Polska stanie się jednym z państw członkowskich Unii Europejskiej. Chcąc przybliżyć uczniom tę problematykę postanowiłam napisać program „Podstawy przedsiębiorczości” przeznaczony dla uczniów klas I – III Gimnazjum nr 1 w Konstancynie Łódzkim. Podstawowym celem tego programu jest ukazanie roli matematyki w życiu codziennym oraz kształcenie postaw przedsiębiorczych uczniów. Mam nadzieję, że realizując te cele stworzę lepsze możliwości zrozumienia przekazywanych treści, a w efekcie lepsze efekty podczas egzaminów gimnazjalnych. Chcę uświadomić uczniom, że od tego, co umieją, jaką wiedzą i jakimi umiejętnościami dysponują, jak potrafią radzić sobie we współczesnym świecie zależy ich przyszłość

Program nauczania „Podstawy przedsiębiorczości” został opracowany z wykorzystaniem Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla III etapu edukacyjnego.

Realizowany on będzie w ramach lekcji matematyki oraz lekcji wychowawczych w klasie, w której będę pełniła funkcję wychowawcy. Obecność treści ekonomicznych na matematyce sprawi, że przybierze ona charakter matematyki z elementami ekonomii.

Program ten oparty jest w części matematycznej o treści programu „Matematyka z plusem”, który jest wpisany do wykazu programów pod numerem DKW – 4014 – 139 / 99 autorstwa Marty Jucewicz, Marcina Karpińskiego i Jacka Lecha.

Program „Podstawy przedsiębiorczości” składa się z następujących części stanowiących logiczną całość:

1. Komunikacja interpersonalna.
2. System i funkcjonowanie gospodarki rynkowej.
3. Gospodarstwo domowe.
4. Wejście na rynek pracy.
5. Przedsiębiorstwo i samozatrudnienie.

Części 2, 3 i 5 realizowane będą na lekcjach matematyki, części 1 i 4 na lekcjach wychowawczych.

## 2. OGÓLNE CELE EDUKACYJNE I ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNE I WYCHOWAWCZE

Zrealizowanie programu „Podstawy przedsiębiorczości” umożliwi osiągnięcie następujących celów edukacyjnych:

- wszechstronny rozwój ucznia ukierunkowany na przygotowanie do aktywnej obecności w życiu społeczno – gospodarczym kraju,
- rozumienie przez uczniów zjawisk i zmian zachodzących w kraju,

- zdolność uczniów do odnajdywania swojego miejsca w życiu gospodarczym w warunkach gospodarki rynkowej,
- wstępne przygotowanie uczniów do aktywności zawodowej i odnalezienia się na rynku pracy,
- przygotowanie do świadomego podejmowania decyzji i dokonywania wyborów,
- wykorzystanie matematyki w ekonomii.

Program nauczania „Podstawy przedsiębiorczości” pozwoli na realizację niektórych celów ze ścieżek edukacyjnych.

***Edukacja filozoficzna:***

- wdrażanie do refleksji i logicznego myślenia,
- pogłębianie rozumienia rzeczywistości.

***Edukacja ekologiczna:***

- uświadamianie zagrożeń środowiska przyrodniczego, występujących w miejscu zamieszkania.

***Edukacja czytelnicza i medialna:***

- przygotowanie do korzystania z różnych źródeł informacji,
- umiejętność segregowania informacji i krytycznego ich odbioru,
- przygotowanie do pracy samokształceniowej i wykorzystania mediów jako narzędzi pracy intelektualnej.

***Edukacja regionalna:***

- kontakt ze środowiskiem lokalnym i regionem w celu wytworzenia bliskich więzi i zrozumienia różnorodnych przynależności człowieka.

### **3. SZCZEGÓŁOWE CELE EDUKACYJNE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA**

***Część I***

***Komunikacja interpersonalna:***

- poznanie mocnych i słabych stron własnej osobowości,
- kształcenie postawy asertywnej,
- poznanie zasad pracy w grupie,
- kształcenie umiejętności skutecznego porozumiewania się,
- budowanie wzajemnego zaufania,
- kształcenie odpowiedzialności za siebie i innych.

***Część II***

***System i funkcjonowanie gospodarki rynkowej:***

- poznanie różnych systemów społeczno – gospodarczych,
- poznanie działania mechanizmu rynkowego,
- wskazywanie zależności pomiędzy popytem a ceną oraz pomiędzy podażą a ceną,
- interpretowanie zależności popytu i podaży od ceny w prostokątnym układzie współrzędnych,

- analizowanie wykresów popytu i podaży jako przykładów funkcji nieliniowych,
- analizowanie przyczyn i skutków zmian popytu i podaży,
- analizowanie zasady funkcjonowania rynku dóbr i usług, rynku pracy oraz rynku kapitałowego (na przykładzie giełdy papierów wartościowych).

### **Część III**

#### **Gospodarstwo domowe:**

- wykonywanie obliczeń z wykorzystaniem kalkulatora,
- wykonywanie obliczeń procentowych (obniżka, podwyżka, rabat, zakupy na raty),
- poznanie sposobów inwestowania oszczędności, obliczanie oprocentowania kredytów i lokat,
- opisywanie zależności finansowych za pomocą wyrażeń algebraicznych,
- wskazywanie sposobów inwestowania oszczędności, obliczanie oprocentowania kredytów i lokat, ocenianie opłacalność różnych sposobów inwestowania oszczędności,
- planowanie spłaty kredytu wraz z należnymi odsetkami,
- planowanie budżetu gospodarstwa domowego,
- wskazywanie źródeł dochodów gospodarstw domowych,
- obliczanie podatku od dochodów osób fizycznych.

### **Część IV**

#### **Wejście na rynek pracy:**

- poznanie własnych predyspozycji zawodowych,
- wybór odpowiedniego kierunku kształcenia,
- przygotowanie do aktywnego poszukiwania pracy,
- przygotowanie do prezentacji na rynku pracy.

### **Część V**

#### **Przedsiębiorstwo i samozatrudnienie:**

- wskazywanie form pozyskiwania kapitału, analizowanie gdzie pożyczać, jak oszczędzać,
- poznanie form opodatkowania,
- obliczanie podatku dochodowego,
- wypisywanie rachunków, obliczanie podatku VAT, obliczanie ceny netto i ceny brutto,
- obliczanie wynagrodzenia i wypłaty,
- obliczanie wyniku finansowego przedsiębiorstwa.

## **4. RAMOWY ROZKŁAD MATERIAŁU**

Poniższa tabela przedstawia podział pięciu głównych działów pomiędzy poszczególne klasy oraz orientacyjną liczbę godzin potrzebnych do ich realizacji.

Program realizowany będzie w klasach pierwszej i trzeciej na lekcjach matematyki i na lekcjach wychowawczych. Zakładam, że na realizację materiału przeznaczone zostanie w ramach matematyki 35 godzin w klasie I i 20 godzin w klasie III, w ramach lekcji wychowawczych po 15 godzin rocznie w klasach I i III.

**MATEMATYKA**

Klasa I	Liczba godzin	Klasa III	Liczba godzin
System i funkcjonowanie gospodarki rynkowej	14	System i funkcjonowanie gospodarki rynkowej	2
Gospodarstwo domowe	21	Przedsiębiorstwo i samozatrudnienie	18

**LEKCJA WYCHOWAWCZA**

Klasa I	Liczba godzin	Klasa III	Liczba godzin
Komunikacja interpersonalna	15	Wejście na rynek pracy	15

**5. MATERIAŁ NAUCZANIA**

	Materiał nauczania	Liczba godzin	Klasa
Część I Komunikacja interpersonalna	- mocne i słabe strony własnej osobowości, samoakceptacja,	3	I
	- asertywność, postawa asertywna,	3	I
	- efektywna współpraca w zespole, role pełnione w zespole,	4	I
	- wzajemne zaufanie i odpowiedzialność,	1	I
	- podejmowanie decyzji,	2	I
	- współpracować czy rywalizować? – współpraca popłaca,	2	I
	<b>Razem</b>		<b>15</b>

<p style="text-align: center;">Część II System i funkcjonowanie gospodarki rynkowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- przykłady różnych systemów społeczno – gospodarczych,</li> <li>- system funkcjonowania gospodarki rynkowej, mechanizm rynkowy,</li> <li>- rynek, popyt, podaż, cena,</li> <li>- prawo popytu i podaży, krzywa popytu i podaży,</li> <li>- mechanizm równowagi rynkowej,</li> <li>- zmiana popytu i podaży, pozacenowe czynniki wpływające na zmianę popytu i podaży,</li> <li>- interpretacja popytu i podaży w prostokątnym układzie współrzędnych,</li> <li>- popyt i podaż jako przykłady funkcji nieliniowych,</li> <li>- rodzaje rynków – rynek dóbr i usług, rynek pracy, rynek kapitałowy (giełda papierów wartościowych),</li> </ul> <p style="text-align: right;"><b>Razem</b></p>	<p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">16</p>	<p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">III</p> <p style="text-align: center;">I</p>
<p style="text-align: center;">Część III Gospodarstwo domowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- obliczanie wartości wyrażeń arytmetycznych na kalkulatorze,</li> <li>- procenty, podstawowe obliczenia (zamiana ułamka na procent i procentu na ułamek, obliczanie procentu danej liczby, obliczanie liczby, gdy dany jest jej procent, obliczanie, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba),</li> <li>- zastosowanie procentów – obniżka, podwyżka, rabat,</li> <li>- procenty w banku – oprocentowanie kredytów i lokat, procent składany, porównywanie ofert, wybór ekonomiczny,</li> <li>- opisywanie zależności finansowych za pomocą wyrażeń algebraicznych (matematyzacja),</li> <li>- podatek od dochodów osób fizycznych, progi podatkowe, wynagrodzenie a wypłata,</li> <li>- zbieranie i organizowanie danych, przedstawianie danych w postaci diagramów i wykresów, odczytywanie danych z diagramów i wykresów,</li> <li>- źródła dochodów (z pracy, ze świadczeń, z kapitału), system ubezpieczeń społecznych w Polsce,</li> <li>- planowanie budżetu gospodarstwa domowego – wybór ekonomiczny,</li> </ul> <p style="text-align: right;"><b>Razem</b></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">1</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">21</p>	<p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p> <p style="text-align: center;">I</p>

<p style="text-align: center;">Część IV Wejście na rynek pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zapoznanie ze strukturą szkolnictwa ponadgimnazjalnego,</li> <li>- zapoznanie uczniów z ofertą szkół średnich w najbliższej okolicy (Konstantynów, Pabianice, Łódź),</li> <li>- umiejętności i predyspozycje zawodowe,</li> <li>- aktywne poszukiwanie pracy,</li> <li>- prezentacja na rynku pracy – rozmowa kwalifikacyjna, list motywacyjny, list intencyjny, życiorys zawodowy,</li> <li>- spotkania z doradcą zawodowym, z przedstawicielem biura pracy, z przedstawicielami różnych zawodów,</li> </ul> <p style="text-align: right;"><b>Razem</b></p>	<p style="text-align: center;">1 3 2 1  4 4  <b>15</b></p>	<p style="text-align: center;">III III III III  III III  </p>
<p style="text-align: center;">Część V Przedsiębiorstwo i samozatrudnienie</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- obliczenia procentowe – powtórzenie,</li> <li>- podatki, formy opodatkowania, progi podatkowe,</li> <li>- obliczanie wynagrodzenia i wypłaty, fakturowanie,</li> <li>- finanse przedsiębiorstw,</li> <li>- rozliczenia finansowe przedsiębiorstw (np. podatkowa księga przychodów i rozchodów),</li> <li>- elementy biznesplanu,</li> <li>- formy pozyskiwania kapitału – gdzie pożyczać, jak oszczędzać,</li> <li>- zbieranie i organizowanie danych – diagramy łodygowo – listkowe, diagramy pudełkowe,</li> </ul> <p style="text-align: right;"><b>Razem</b></p>	<p style="text-align: center;">3 1 3 1  3 2  2 3  <b>18</b></p>	<p style="text-align: center;">III III III III  III III  III III  </p>

## 6. OPIS ZAŁOŻONYCH OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW

### Część I

#### *Komunikacja interpersonalna*

Uczeń potrafi:

- wskazywać swoje mocne i słabe strony,
- analizować korzyści z otwartości i asertywności,
- konstruktywnie współpracować w zespole,
- skutecznie komunikować się,
- organizować pracę własną i innych,
- podejmować grupowe decyzje.



## **Część II**

### **System i funkcjonowanie gospodarki rynkowej**

Uczeń potrafi:

- wskazywać zależności pomiędzy elementami rynku: popytem, podażą i ceną,
- analizować działanie mechanizmu rynkowego,
- interpretować zależności popytu i podaży od ceny w prostokątnym układzie współrzędnych,
- analizować wykresy popytu i podaży będących przykładami funkcji nieliniowych,
- analizować przyczyny i skutki zmian popytu i podaży,
- analizować zasady funkcjonowania rynku dóbr i usług, rynku pracy i rynku kapitałowego (na przykładzie giełdy papierów wartościowych).

## **Część III**

### **Gospodarstwo domowe**

Uczeń potrafi:

- wykonywać obliczenia z wykorzystaniem kalkulatora,
- wykonywać obliczenia procentowe (obniżka, podwyżka, rabat, zakupy na raty),
- wskazywać sposoby inwestowania oszczędności, obliczać oprocentowania kredytów i lokat, oceniać opłacalność różnych sposobów inwestowania oszczędności,
- zaplanować spłatę kredytu wraz z należnymi odsetkami
- opisywać zależności finansowe za pomocą wyrażeń algebraicznych,
- racjonalnie planować budżet gospodarstwa domowego,
- wskazywać źródła dochodów gospodarstw domowych,
- obliczyć podatek od dochodów osób fizycznych.

## **Część IV**

### **Wejście na rynek pracy**

Uczeń potrafi:

- identyfikować własne umiejętności i predyspozycje zawodowe,
- dokonać wyboru odpowiedniego kierunku kształcenia,
- aktywnie poszukiwać pracy,
- zaprezentować się na rynku pracy.

## **Część V**

### **Przedsiębiorstwo i samozatrudnienie**

Uczeń potrafi:

- wskazywać formy pozyskiwania kapitału, analizować gdzie pożyczać, jak oszczędzać,
- zna formy opodatkowania,
- obliczyć podatek dochodowy,
- wypisywać rachunki, obliczyć podatek VAT, obliczyć cenę netto i cenę brutto,
- obliczyć wynagrodzenie i wypłatę,
- obliczyć wynik finansowy przedsiębiorstwa.

## 7. PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Podczas prowadzenia lekcji z podstaw przedsiębiorczości istotny jest dobór odpowiednich form i metod nauczania. Stosować będą aktywizujące metody nauczania. Często na lekcjach uczniowie pracować będą w grupach. W grupach realizować będą również prace długoterminowe. Prace te dotyczyć mogą np. analizy oferty banków znajdujących się w Konstantynowie lub oferty banków internetowych. Mogą to być projekty poruszające niezwykle aktualne zagadnienie integracji Polski z Unią Europejską. Na lekcjach pojawią się gry dydaktyczne np. gra „Rynek kukurydzy” wprowadzająca uczniów do poznania istoty mechanizmu rynkowego. Elementy dramy i odgrywanie ról zastosuję na lekcjach z komunikacji interpersonalnej i prezentacji na rynku pracy. Uczniowie będą pracować z tekstem przewodnim podczas lekcji wprowadzających elementy biznesplanu. Film pt. „Jak działa bank ?” programu Matematyka 2001 będzie pomocą dydaktyczną przy realizacji zagadnień dotyczących banku.

Kształtowanie postaw przedsiębiorczych uczniów odbywać się będzie również poprzez działalność inną niż typowa nauka na lekcjach. Należą do nich między innymi:

1. Działalność w radzie samorządu uczniowskiego i współpraca z samorządem lokalnym.
2. Spotkania z przedsiębiorcami, wycieczki do lokalnych przedsiębiorstw.
3. Spotkania z pracownikami Biura Pracy.
4. Organizowanie akcji w celu pozyskania funduszy np. na Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy.
5. Organizowanie Dni Otwartych w naszym gimnazjum.
6. Udział w przygotowywaniu imprez szkolnych, np. Święto Matematyki i Nauk Przyrodniczych.
7. Zdobywanie Europejskiego Komputerowego Prawa Jazdy.

W trakcie tych przedsięwzięć i akcji uczniowie będą nabywać umiejętności marketingowe, organizacji, zarządzania oraz sprawnego wykorzystania technologii informacyjnej.

Stosując różnorodne metody nauczania dążyć będą do tego, by lekcje matematyki stały się bardziej atrakcyjne i bliższe życia codziennego.

## 8. POMOCE I ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Pomoce dydaktyczne potrzebne do realizacji programu „Podstawy przedsiębiorczości” to telewizor z magnetowidem, kalkulatory naukowe Casio fx 911, rzutnik, roczniki statystyczne. Uczniowie mają w szkole zapewniony nieskrępowany dostęp do komputera, niezbędnego narzędzia do wykonywania projektów i innych prac oraz do zdobywania informacji.

## 9. OCENIANIE UCZNIÓW

Ocena ucznia nie będzie opierać się jedynie na wynikach pisemnych sprawdzianów. Konieczna jest wnikliwa obserwacja całokształtu jego działań. Oceniać będą różne formy aktywności uczniów. Należą do nich:

- prace klasowe,
- odpowiedzi ustne,
- praca na lekcji indywidualna i grupowa,
- krótkie pisemne sprawdziany,
- prace domowe krótkoterminowe i długoterminowe.

## **10. INFORMACJE O RECENZENTACH**

- Pani mgr Marzena Wojtysiak jest mianowanym nauczycielem matematyki w Gimnazjum nr 1 w Konstantynowie Łódzkim. Ukończyła Ekonometrię i Statystykę na wydziale Ekonomiczno – Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego.
- Pani mgr Violetta Feliniak jest mianowanym nauczycielem przedsiębiorczości i geografii w XXXI Liceum Ogólnokształcącym w Łodzi. Ukończyła geografię na Uniwersytecie Łódzkim oraz studia podyplomowe w zakresie przedsiębiorczości w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi.